

Отець Марюш Дмитерко призначений єпископом-помічником Вроцлавсько-Кошалінської Єпархії

10 липня 2025 року у Ватикані повідомлено про те, що Папа Лев XIV, поблагословивши рішення Синоду Єпископів УГКЦ, призначив о. Марюша Тома Дмитерка єпископом-помічником Вроцлавсько-Кошалінської Єпархії УГКЦ у Польщі.

Біографія Єпископа Номіната

Дитинство та освіта

Отець Марюш Тома Дмитерко народився 29 грудня 1979 року у Битові у сім'ї Михайла та Ольги. Він має чотирьох братів: Андрія, Дарія, Борислава та Михайла. Дитинство провів у Мястку.

Підрісши, юний Марюш навчався в I Загальноосвітньому Ліцеї ім. Тараса Шевченка в Білому Борі, який успішно закінчив у 1999 р. Саме у цей час відбулося зародження його покликання до священства.

Закінчивши середню школу, Марюш Дмитерко вступив до Митрополічної Семінарії в Любліні і пройшов там священничу формацію. Закінчив філософію та теологію в Люблінському Католицькому Університеті в 2005 році. Відтак здобув ступінь магістра теології.

Нижчі свячення прийняв на останньому році семінарії 16 квітня 2005 р. Опісля, був висвячений на (Закінчення на 3 сторінці)

Серпень пасхальної надії

Після смерті Папи Франциска і на початку понтифікату Папи Лева в Римі сказано вагомі слова про Східні Католицькі Церкви. Спершу, у сьомий день дев'ятиденного моління за померлого папу Франциска, в базиліці Святого Петра у Ватикані зібралися представники Східних Католицьких Церков, де Святу Месу очолив кардинал Клаудіо Гуджеротті, дотеперішній Префект Дикастерії для Східних Церков. В проповіді він сказав, що протягом історії люди Заходу часто погано розуміли східних католиків, і «в певні моменти судили їх і вирішували, що з того, в що вони, нащадки апостолів і мучеників, вірили узгоджується з автентичним богослов'ям (тобто нашим)».

А 14 травня, промовляючи під час аудієнції до паломників, які прибули до Риму в рамках Ювілею Східних Церков, Папа Лев XIV сказав: «Як же ми потребуємо відновити відчуття тайни, настільки живе у ваших літургіях, які залучають людську особу в її цілісності, оспівують красу спасіння, викликають подив перед божественною величчю,

яка обіймає людську малість! І як же важливо наново відкривати, також і на християнському Заході, сенс першості Бога, цінність *містагогії*, безперервного заступництва, покути, посту, плачу над власними гріхами та гріхами всього людства, які так характерні для східної духовності! Тому дуже важливо берегти

Воздвиження Чесного Хреста

— 14 вересня

Церква святкує 14 вересня великий Господній празник — Воздвиження Чесного і Животворного Хреста Господнього. В цей день ми згадуємо віднайдення цього хреста стараннями цариці Олени і урочисто вшановуємо його молитвами, як особливу пам'ятку Христових страждань, важливий символ християн, нашої віри і відкуплення.

Роздумуючи над сьогоднішнім святом і його духовним значенням для нас, спробуймо спочатку дати відповідь на питання: чому Господь наш Ісус Христос для спасіння людства повинен був пережити таку ганебну смерть на хресті.

ваші традиції, не вихолощуючи їх, можливо, заради зручності та комфорту, щоб вони не були зіпсовані споживачьким та утилітарним духом».

Свято Успення Пресвятої Богородиці є сприятливим моментом, в якому українські греко-католики можуть усвідомити, що слова Папи Лева про збереження традиції треба сприйняти (Продовження на 3 сторінці)

Спасіння, про яке ми так часто говоримо, означає оновлення людської природи, яка була затьмарена гріхом і підпала під владу смерті. Оновлення людської природи міг звершити тільки той, хто створив цю природу, тобто Бог. Ні ангели, ні людина не могла сама оновити людську природу, тому для її оновлення треба було подолати гріх в людській природі і подолати смерть. „Тому, що через чоловіка смерть, через чоловіка й воскресіння мертвих. Бо як в Адамі всі вмирають, так у Христі всі оживуть” (1 Кор. 15, 21-22).

(Продовження на 2 сторінці)

Воздвиження Чесного Хреста

(Закінчення з 1 сторінки)

Найбільшим виявом людського гріха була ганебна смерть на хресті. Хресна смерть за часів Ісуса була найбільшою ганьбою, бо нею карали не кожну людину, а великих злочинців. Ісус Христос, який прийшов на землю для того, щоб оновити людську природу, подолати в ній гріх і смерть, вирішив прийняти хресну смерть і дозволив зарахувати себе до злочинців, щоб таким чином показати всю злобу і небезпеку гріха, як заповідав пророк Ісаї: „Та він наші недуги взяв на себе, він ніс на собі наші болі. Кара, що нас спасає, була на ньому, і його ранами ми вилікувані. Провини нас усіх Господь поклав на нього. Гріб йому призначили разом з безбожними, і з злочинцями його могила... бо видав на смерть свою душу і був зачислений до лиходіїв, коли він узяв на себе гріхи багатьох і за грішників заступався” (Іс. 53, 4, 12).

Христос прийняв хресну смерть, як спосіб очищення людської природи від гріха, не тільки зі справедливості, а передусім з любові до нас, солідарності з людиною. Він не покинув нас після первородного гріха, а прийшов нам на поміч. Своєю смертю на хресті і воскресінням з мертвих Ісус дав доказ перемоги над гріхом і смертю, і кожен, хто увірує в нього, зможе отримати очищення від гріхів і звільнитися від смерті.

Хресна смерть Ісуса стала найбільшою жертвою на землі і найвищим проявом любові Бога до людини. Вшанування Господнього Хреста пригадує нам цю велику жертвну любов Бога до нас і запрошує нас наповнитися таким духом жертвної любові до Бога і ближніх за прикладом Христа. І ми можемо вчинити це досить просто, коли всі наші духовні вправи будемо виконувати не з обов'язку, а в душі любові до Бога, жертвуючи час особистої молитви, участі у Богослужіннях на славу Божу і добро своєї душі.

Ще одна важлива річ, на яку звертає нашу увагу сьогоднішнє свято, це значення самого хреста для нас. Хрест є символом спасіння людського роду. Не хрест сам, як дерево, спас людину, а Ісус, розп'ятий на тому хресті. Тому ми ставимо хрест на куполах церков, носимо на своїх грудях, як символом спасіння, перемоги над гріхом і смертю. Хрестик, який ми носимо на грудях, повинен пригадувати нам про любов Бога до нас, зміцнювати нашого духа, захищати

*«Спаси, Господи, людей Твоїх * і благовісти насліддя Твоє, * перемоги благовірному народові на супротивників даруй * і хрестом Твоїм * охорони люд Твій».*

від всякого зла і бути знаком нашої віри в Бога, його присутності при нас, за словами святого Павла: „Я все можу в тому, хто мене скріпляє” (Фі. 4, 13), „Слово про хрест — глупота тим, що погибають, а для нас, що спасаємося, сила Божа” (1 Кор. 1, 18).

Коли ми носимо хрестик на грудях, а в найменших труднощах нас опановує дух зневіри, знеохоти, неспокій наповнює серце, не виконуємо заповідей,

Ікона: св. Олена
Константинопольська.

дбаємо більше про добро тіла, ніж душі, то це означає, що нагрудний хрест не є для мене духовною зброєю, який може захищати мене від спокус, зміцнювати надію на Бога, а звичайною прикрасою. Якщо хрест має зміцнювати нашого духа, зближати мене до Бога, „бо чоловік дивиться на лице, а Господь дивиться на серце” (1 Сам. 16,7), тоді немає потреби виставляти його на верх одягу, інакше він перетвориться у звичайну прикрасу, щоб хвалитися перед людьми. Про це попереджає нас Христос: „Уважайте добре, щоб ви не чинили ваших добрих учинків перед людьми, які б вас бачили, а то не матимете нагороди в отця вашого, що на небі” (Мт. 6, 1). Ісус дивиться на нашу віру, яка є в серці, а не в зовнішніх релігійних символах. Християнин повинен свідчити свою віру ближнім не зовнішніми речами, як хрестик чи медалік, а ділами любові, милосердя, покори, терпеливості, лагідності, прощення і т.д.

У селі помирала дівчина, яка у свій час не жила побожно, не дбала про Бога і виконання заповідей Його. Вона помирала, але не хотіла вірити, що помирає. Але одного дня дуже прихворіла і зрозуміла, що справді наближається смерть, згасає життя, а з чим вона має стати перед Богом? Їй гірко стало на душі, піднесла руки вгору і промовила: „Погляньте, погляньте, я з порожніми руками відходжу на Суд Божий!” На щастя вже був прикликаний священник. Коли він наблизився до неї, вона жалібно промовила: „Отче, погляньте на мої руки, вони порожні, я нічого не зробила для Бога, а вже змушена помирати”. У цьому священникові Бог посилав добру думку, він бере Хрест і подає їй цілувати, а відтак у руки. Умираюча здригнулась, відкрила очі, її обличчя прояснилось, притисла Хрест до серця, відтак висповідалась, отримала розрешення і через декілька хвилин із Хрестом у руках померла.

Святий Хрест був у великому почитанні у перших християн. Пам'ятаймо, що зі святого Хреста спливає на нас велика сила, бо на ньому Божий Син помер із любові до нас, щоб нам повернути радість неба. Тому у різних обставинах нашого життя ніколи не втрачаймо з очей Розп'ятого Ісуса. У сьогоднішнє свято припадаймо з поклоном перед животворним деревом святого Хреста і благаймо Спасителя: „Святим Твоїм Хрестом спаси нас, Господи!” Амінь.

о. Михайло Чижович, редемпторист

Отець Марюш Дмитерко...

Приватні зацікавлення о. М. Дмитерка:

(Закінчення з 1 сторінки)
диякона в Мястку 5 червня 2005 року єпископом Вроцлавсько-Гданським Володимиром Ющаком.

Священниче служіння

Диякон Марюш Тома Дмитерко був висвячений на священника єпархом Вроцлавсько-Гданським Владикою Володимиром Ющаком ЧСВВ, 20 серпня 2005 року у Білому Борі. Того ж року він став вікарієм у парафії Успення Пресвятої Богородиці в Лігниці. Окрім парафіяльного душпастирства виконував обов'язки вчителя греко-католицького катехизму в школах у Лігниці, Домбю, Росохаті та Вонгродні.

З 2006 навчається на Теологічному Факультеті Опольського Університету, здобуваючи титул Ліценціата Теології.

Влітку 2010 року є звільнений з обов'язків сотрудника парафії Успення Пресвятої Богородиці в Лігниці у зв'язку з виїздом на навчання до Риму на Університеті Григоріана.

В 2014 році бере участь в Соборі Вроцлавсько-Гданської Єпархії УГКЦ, як делегат. В 2015 році призначений членом Пресвітерської Ради Вроцлавсько-Гданської Єпархії. В 2026 році з нагоди Надзвичайного Ювілею Милосердя отримує Папський Декрет призначення на „Місіонера Милосердя”.

Весною 2016 року після завершення докторських студій в Римі титулом ліценціата, повертається до душпастирської праці в рідній єпархії з особливою послугою наданою Апостольською Столицею: „Місіонер Милосердя”. 29 червня 2016 р. о. Марюш Дмитерко отримує декрет дароха парафій в Білому Борі, Беліци та Мендзибожі.

Від 2019 року отець Марюш Дмитерко призначений членом Пресвітерської Ради Вроцлавсько-Гданської Єпархії. Після зміни назви єпархії з Вроцлавсько-Гданської на Вроцлавсько-Кошалінську, 11 грудня 2020 року новим декретом знову покликааний до складу Пресвітерської Ради, а також до Колегії Єпархіяльних Радників.

Від грудня 2020 року зважаючи на досвід „Місіонера Милосердя” та повноваження від Апостольської Столиці, отримує завдання єпархіяльного духівника та сповідника.

Наприкінці 2021 призначений єпархіяльним цензором, з завданням дбання

про догматичну коректність віровчення та богослужбової літератури, яка розповсюджується на території єпархії.

В 2022 році бере участь, як делегат, в Єпархіяльному Соборі Вроцлав-

Отець Марюш Дмитерко є поважним і зrealізованим любителем італійської кухні. Традиційні італійські спагетті, лазанья, парміджана, тальятелле болоньезе не мають для нього таємниць

Білий Бір. Церква Різдва Пресвятої Богородиці.

сько-Кошалінської Єпархії. З 2024 року виконує обов'язки заступника голови Єпархіяльної Ради Душпастирства Родин. В 2025 р. установлений головою Єпархіяльної Комісії у Справах Євангелізації.

Від 2016 року отець Марюш Дмитерко щорічно разом з сотрудниками організовує єпархіяльну прощу до ікони Матері Божої — Матері Скитальців та відпуст у Єпархіяльному Санктуарію в Білому Борі.

Отець Маріюш Дмитерко володіє українською, польською та італійською мовами.

і він самотужки вмів їх виготовити, чим інколи дивує своїх приятелів.

Крім того отець надзвичайно любить і поважає природу; у вільному часі полюбляє довгі прогулянки лісовими стежками насолоджуючись при тому ще незнищеним навколишнім світом.

Зокрема він любить плавати в природних водоймах — озерах (наприклад: Білобірщини). Під час прогулянок отець, владика-номінат, окремий час віддає читанню богословської й класичної літератури. Дуже любить зустрічатися й розмовляти зі своїми парафіянами. (ред.)

Серпень пасхальної надії

(Продовження з 1 сторінки)

всерйоз. Регулярно, коли в календарі настає місяць травень, чуємо в нашій греко-католицькій інфосфері, що це — «традиційний час почитання Богородиці». Критерієм вагомості якого періоду в літургійному році є те, чи готуємось до нього постом. Маємо піст перед «богородичним травнем»? Святкуємо в цьому місяці якусь подію з життя Марії з Назарету?

В богородичному воскресному тропарі 7-го голосу співаємо: «Як на скарбницю нашого воскресіння, надіємось на тебе, Всехвальна, тож виведи нас

з ями й безодні прогріхів, бо ти спасла підлеглих гріхам, породивши наше Спасіння». Богородиця є скарбницею нашого воскресіння, його запорукою, бо, як співаємо в тропарі і кондаку святої Успення, вона «перейшла до життя, будучи Матір'ю Життя», «бо як Матір Життя покликав її до життя той, хто в лоно вселився повсякчас дівственне».

Зручність і комфорт, трохи також утилітарний дух схилили і, на жаль, схилиють східних католиків до наслідування їхніх латинських братів і сестер, наприклад тоді, коли травень, всупереч (Закінчення на 9 сторінці)

Комунікат Синоду Єпископів Української Греко-Католицької Церкви 2025 року

Рим, 30 червня — 10 липня 2025 року

У дні 30 червня — 10 липня 2025 року в Папській колегії святого Йосафата в Римі відбувся Синод Єпископів Української Греко-Католицької Церкви. У його роботі взяли участь 46 архиєреїв УГКЦ із України, Західної та Центральної Європи, Північної й Південної Америки, а також Австралії. Серед них — 33 правлячі єпископи, 8 єпископів-помічників і 4 єпископи-емерити.

У суботу 28 червня синодальні отці взяли участь у ювілейному паломництві УГКЦ до Рима. Центральною подією паломництва стала Божественна Літургія в соборі святого Петра, яку очолив Отець і Глава УГКЦ Блаженніший Святослав. На початку Літургії до зібраних у соборі єпископів, численного духовенства, монашества та понад 7 тисяч вірних звернувся Святіший Отець Лев XIV, Папа Римський.

Вселенський Архиєрей, звертаючися до українських «паломників надії», закликав їх ділитися скарбом віри, а водночас — черпати в ній силу для витривання у випробуваннях, спричинених війною росії проти України. Зокрема він сказав: «Віра, дорогі мої, — це скарб, яким слід ділитися. Кожна епоха приносить із собою труднощі, зусилля та виклики, але й можливості для зростання в довірі та відданості Богові. Віра вашого народу сьогодні зазнає суворого випробування. Багато з вас, відколи почалася війна, напевно, ставили собі запитання: Господи, чому це все? Де Ти? Що ми маємо робити, щоб урятувати наші родини, домівки та Батьківщину? Вірити — це не означає мати готові відповіді, але уповати на те, що Бог із нами, що

Він дарує нам свою благодать, що саме Він промовить останнє слово, і життя переможе смерть».

З черги 29 червня синодальні отці взяли участь у Святій Месі з нагоди свята святих верховних апостолів Петра і Павла, яку очолив Святіший Отець Лев XIV. Папа привітав українських єпископів словами: «Хочу також привітати членів Синоду Української Греко-Католицької Церкви. Дякую за вашу присутність тут і за вашу пастирську ревність. Нехай Господь дарує мир вашому народові!»

У понеділок, 30 червня, Синод Єпископів УГКЦ розпочав свої робочі засідання. Опісля Блаженніший Святослав привітав з новими призначеннями: митрополита Тернопільсько-Зборівського Теодора Мартинюка; владика Петра Лозу, Єпископа Сокальсько-Жовківського; владика Максима Рябуху, Екзарха Донецького; владика Григорія Комара, Апостольського адміністратора Екзархату в Італії.

Того ж дня на Синод із вітальним словом прибули два представники Римської курії — Його Еміненція кардинал Курт Кох, префект Дикастерії у справах сприяння єдності християн та кардинал Клаудіо Гуджеротті, префект Дикастерії для Східних Церков.

У своєму виступі перед єпископами Кардинал Кох окреслив головні етапи розвитку екуменічного діалогу, а також поділився баченням його майбутнього, зокрема можливості спільного святкування Пасхи з православними Церквами. Посилаючись на декрет II Ватиканського Собору *Orientalium Ecclesiarum*, він

підкреслив «особливу відповідальність» Східних Католицьких Церков у справі відновлення християнської єдності.

Натомість Кардинал Клаудіо Гуджеротті у своєму слові подякував УГКЦ за її постійну близькість до вірних: «Дякую вам, бо ви завжди з людьми. Ви залишаєтесь єдиним джерелом надії для свого народу». Він також запевнив у подальшій підтримці Святого Престолу: «Ми готові зробити все можливе, щоб допомогти вам у ваших потребах — тими, хоч і обмеженими, засобами, які маємо у своєму розпорядженні».

У вівторок, 1 липня, синодальні отці розпочали працю над головною темою цьогорічної сесії Синоду Єпископів — «Душпастирство родин в умовах війни».

Робочу групу з підготовки та представлення головної теми очолив Преосвященний владика Аркадій Трохановський, Єпископ Ольштинсько-Гданський, Голова Патріяршої комісії у справах родини і мирян. Він виголосив доповідь із такою ж назвою: «Душпастирство сімей у часі війни». Окрім головної доповіді, синодальні отці заслухали також ряд співдоповідей.

Після заслуханих доповідей відбулася широка дискусія, під час якої синодальні отці поділилися власним досвідом душпастирства в умовах війни, труднощами, з якими зіштовхуються родини, а також новими викликами, що постають перед Церквою. Результати обговорення стали основою для вироблення рішень цьогорічного Синоду. Також владика опрацювали текст Посинодального послання до вірних під назвою «Родина — надія для світу», у якому звернулися не лише до вірних УГКЦ, а й до всіх людей доброї волі.

У середу, 2 липня, Синод Єпископів УГКЦ був прийнятий на приватній аудієнції Святішим Отцем Левом XIV.

Синод Єпископів Української Греко-Католицької Церкви
Рим, 30 червня - 10 липня 2025 року

Звертаючись до синодальних отців, Вселенський Архієрей запевнив їх у своїй близькості та солідарності з Українською Греко-Католицькою Церквою та її вірними: «Я близький до вас, і через вас я близький до всіх вірних вашої Церкви. Залишаймося об'єднаними в єдиній вірі та єдиній надії. Наше співучасття — це велика таємниця: справжнє єднання також з усіма братами і сестрами, чиє життя було вирване з цієї землі, але прийняте Богом. У Ньому все живе і знаходить повноту сенсу».

У ході синодальних засідань, прагнучи краще пізнати душпастирську ситуацію Церкви в її глобальному вимірі, Синод Єпископів заслухав звіти представників митрополій і регіонів:

- Київську митрополію представив Блаженніший Святослав;
- інші митрополії в Україні — Митрополит Теодор Мартинюк;
- Філадельфійську митрополію в США — Митрополит Борис Гудзяк;
- Вінніпезьку митрополію в Канаді — Владика Андрій Рабій;
- митрополію УГКЦ у Бразилії — Митрополит Володимир Ковбич;
- УГКЦ у Польщі — Митрополит Євген Попович;
- єпархії та екзархати в Західній Європі, а також країни без власних ієрархічних структур — Владика Богдан Дзюрах;
- Мельбурнську єпархію св. апостолів Петра і Павла — Кардинал Микола Бичок;
- Єпархію Покрови Пресвятої Богородиці в Аргентині — Владика Даниїл Козлінський.

Ці звіти дозволили Синодові побачити не лише виклики, з якими стикається УГКЦ у різних регіонах світу, а й багатство досвіду, здобутого в умовах війни, міграції та культурної багатоманітності.

Синодальні отці розглянули низку важливих канонічних питань. Зокрема, у другому читанні було прийнято Кодекс канонів УГКЦ, а також визначено подальші кроки для його остаточного затвердження та проголошення. Представлення канонічних питань здійснив

Преосвященний митрополит Євген Попович, Голова Канонічного відділу Патріаршої курії, разом зі своїми співпрацівниками — експертами з канонічного права.

Значну частину синодального часу було присвячено літургійним питанням, зокрема: виданню повного Архієратикона, оновленого Трєбника,

Владика Перемишсько-Варшавської Митрополії УГКЦ з Блаженнішим Святославом.

нового Молитвослова, Трєбника для екзорцизмів.

Серед інших тем, розглянутих Синодом: участь УГКЦ у вселенському синодальному процесі (доповідач — митрополит Теодор Мартинюк); Соціальне служіння Церкви в умовах війни (доповідачі — владика Василь Тучапець, Голова Відділу соціального служіння Патріаршої курії, та п. Тетяна Ставнича, Президентка БФ «Карітас Україна»); Діяльність та місія Українського католицького університету (д-р Тарас Добко, ректор УКУ); Розвиток військового капеланства (владика Богдан Манишин); Стан беатифікаційних процесів в УГКЦ на різних рівнях.

У межах обговорення останнього питання Синод відвідали і звернулися до його учасників: Префект Дикастерії з канонізації святих Його Еміненція кардинал Марчелло Семераро та Секретар Дикастерії — Преосвященний владика Фабіо Фабене. Гості пригадали історичні, канонічні та богословські основи беатифікаційних і канонізаційних процесів у Католицькій Церкві та відповіли на запитання присутніх. Особливу увагу було приділено справі беатифікації Праведного митрополита Андрея Шептицького.

Синодальні Отці підтримали пропозицію Патріаршої Катехитичної Комісії, надавши свою згоду Отцю і Главі УГКЦ проголосити Блаженну Йосафату

Гордашевську Покровительскою катехитів Української Греко-Католицької Церкви.

Особливим моментом програми цьогорічного Синоду стала зустріч владик, які здійснюють служіння в Україні під проводом Блаженнішого Святослава, з представниками уряду Республіки Італія.

Ця історична зустріч стала свідченням великої поваги італійської держави до Української Греко-Католицької Церкви та визнанням її значної ролі у суспільно-політичному житті України і в історії українського народу. Оскільки зустріч відбулася в контексті міжнародної конференції з відновлення України, в анонсі від італійського уряду наголошувалося, що «присутність

Патріарха Святослава та всіх греко-католицьких єпископів підтверджує прагнення Італії підтримувати не лише матеріальну відбудову країни, а й її духовний та суспільний виміри».

Під кінець синодальних засідань з вітальним словом до Отців Синоду звернувся Його Еміненція Кардинал Маттео Марія Дзуппі, Голова Італійської єпископської конференції. Він запевнив присутніх у подальшій солідарності з українським народом та розповів про подальші кроки у реалізації його гуманітарної місії, яку йому свого часу доручив св. п. Папа Франциск. Зі свого боку Глава УГКЦ в імені усього Синоду подякував особисто Кардиналові Дзуппі та усьому італійському єпископатові за підтримку нашої Церкви і українського народу.

Як і щороку, робочі засідання Синоду єпископів УГКЦ супроводжувалися періодами молитви та духовної застави. Цьогорічним проповідником на Синоді був отець Тарас Бабій, ректор Єпархіяльного інституту душпастирства подружжя та сім'ї Святих Йоакима і Анни Стрийської єпархії, який виголошував проповіді на щоденних Літургіях та науки під час дня духовної віднови. У середу, 2 липня, члени Синоду єпископів під час братерської вечери привітали цьогорічних ювілярів з-посеред єпископів, священників та мирян, які допомагають у проведенні Синоду. Натомість у суботу, 5 липня, →

«Не бійтеся народжувати й виховувати дітей...»

Синод Єпископів УГКЦ, який відбувався в Римі в межах Ювілейного Року, присвятив особливу увагу темі «Душпастирство родин в умовах війни». Після завершення Синоду владики звернулися до духовенства, монашества, мирян і всіх сімей як в Україні, так і на поселеннях із постсинодальним посланням «„В надії витривала, в любові сильна“ (пор. Рим. 12, 12): українська родина в час війни». У ньому архиереї закликали українські сім'ї зберігати надію та продовжувати творити «домашні Церкви», а ще — не боятися народжувати й виховувати дітей під час війни.

У посланні єпископи УГКЦ визнають серйозні виклики, з якими стикаються українські сім'ї через повномасштабну агресію росії. «Ракети підступного ворога

навмисно націлені на українську сім'ю — атакують міста і села, руйнують цивільну інфраструктуру, знищують лікарні, школи, дитячі садки та житлові будинки», — сказано в документі, як повідомляє Департамент інформації УГКЦ.

Серед основних викликів ієрархи називають розлуку, відчуження, втрату близьких, фінансову нестабільність, постійне відчуття небезпеки, проблеми зі здоров'ям та психологічні травми, спричинені війною.

Попри всі труднощі, Синод звертається до батьків з особливими словами підтримки: «Не бійтеся народжувати й виховувати дітей Божих, що є живим

свідченням надії, яку ви покладаєте на Господа неба і землі, та насінням для зростання і постійного оновлення Його Церкви й нашого народу».

Архиереї дякують батькам за любов до дітей, недоспані ночі, жертвність, терпеливість, живе свідчення віри й надії, спільну родинну молитву та участь у житті Церкви разом із дітьми.

За понад 3 роки повномасштабної війни УГКЦ накопичила значний пас-

тирський досвід у служінні родинам. Церква активно співпрацює із фахівцями з психічного здоров'я, а монастирі стали «оазами духовного зцілення, підтримки і укріплення родинних та міжособистісних відносин».

Особливо відзначено служіння душпастирів, які, часто переживаючи власні травми й сімейні труднощі, продовжують підтримувати паству як «зранені цілители».

Синод закликає кожную парафію стати місцем зцілення і духовної підтримки для родин через участь у спільній молитві та Таїнствах, а також через утворювання груп взаємодопомоги. Особливу увагу приділено допомозі

тим, хто втратив рідних. «Хай парафії, у яких ви служите, будуть справжнім родинним домом, спільнотою спільнот, місцем, де кожна сім'я знайде підтримку», — звертаються єпископи до священників.

Окремо в посланні відзначена важливість спільного часу в родині. «Серед найцінніших дарів, які Господь нам дарує, є час — невідновний ресурс», — нагадують ієрархи, закликаючи використовувати цей дар для спілкування з Богом та один з одним.

Особливу увагу звернено на потребу турботи про людей похилого віку та осіб з особливими потребами, зокрема поранених, страждених, травмованих війною.

У посланні єпископи згадують слова святого Патріярха Йосифа з його «Заповіту»: «Християнська родина — це основа здорового суспільства, народу, нації. Це — заповідь їх зросту і сили!».

Також цитують настанови праведного Митрополита Андрея Шептицького, який наголошував, що християнське розуміння родини — це наука,

«від якої залежить і на якій спирається майбутність цілого людства».

«Використаймо цей безцінний дар часу, щоб бути близькими до Бога і одне до одного, творячи спільноту паломників надії: батьки — між собою та з дітьми, сім'ї — зі сім'ями, духовенство й миряни — у парафіяльних спільнотах, парафії — в єпархіальній єдності, богопосвячені спільноти — на служінні Церкви, і всі ми разом — як одна духовна родина, Христова Церква».

Послання завершено запевненням: «Ваша Церква завжди з вами!».

Пресслужба Секретаріату Синоду
Єпископів УГКЦ

синодальні отці літургійно пом'янули усопших співбратів у єпископському служінні, згадуючи поіменно численних владик УГКЦ, імена яких були подані у пом'янику, підготовленому Секретаріатом Синоду.

Владики УГКЦ під проводом Отця і Глави Церкви щоденно підносили молитви за справедливий і тривалий мир в Україні, поновлюючи рішучість

робити все можливе для духовної і гуманітарної підтримки українського народу та бути його речниками перед церковними й державними чинниками країн, де вони служать.

На сам кінець Синоду владики УГКЦ затвердили за основу текст Посинодального Послання та ряд листів від Синоду єпископів до очільників єпископських конференцій і Церков свого права,

очільників Української держави, а також до відсутніх членів Синоду.

Синод єпископів УГКЦ ухвалив провести свою чергову сесію у Зарваниці 2026 року Божого з 1 по 10 липня. Головною темою наступного Синоду визначено «Покликання до священства та монашого життя».

[Комунікат подається з невеликими скороченнями — ред.]

«Отець Мирослав Ріпецький поклав основи для нашого духового розвитку»

Цього дня (в суботу 28 червня) ми відзначали три свята: Співстраждання Матері Божої, День Всехвальних

християнської спільноти, як невтормних будівничих Христової Церкви;

- зокрема пригадав про необхідність всім нам берегти дар надії, яка ростить наші почуття, щоби нам свідомо здійснювати християнську місію.

Торжество закінчилося освяченням води й процесією стежиною-шляхом між хрестами, які символізують парафії нашої єпархії, а також українську християнську спільноту на місці, куди нас депортували з етнічних земель 78 літ тому (проте — не забуваймо, що тут також мешкали ті, що силою воєнних дій змушені були покинути свої рідні сторони).

Довершенням молінь і зустрічі в давній парафії отця Ріпецького стала спільна трапеза прочан та душпастирів, й різнометні розмови на майдані.

(бт)

Перед процесією з іконою Пресвятої Богородиці прочани зі своїми душпастирями беруть участь у літургії освячення води.

Апостолів Петра і Павла, а також День Конституції України. Був це одночасно й 1221 день війни в Україні, про що зокрема нагадав прочанам о. Ігор Гарасим.

Традиційно, прицерковний майдан в Хшанові заповнився вірянами, які приїхали тут разом зі своїми душпастирями, щоби взяти участь у святковій Божественній Літургії, а також віддати шану о. митрату Мирославу Ріпецькому, який 2 липня 1947 р. відслужив на Вармії і Мазурах перше греко-католицьке богослужіння.

Усіх прибулих до Хшанова прочан привітав парох місцевої парафії св. Апостолів Петра і Павла, о. Григорій Столиця висловлюючи радість з численної присутності й підтримання довголітньої безперервної традиції Петропавлівських празників.

Отець Ігор Гарасим ЧСВВ, протоігумен Отців Василіян в Польщі, який очолив хшанівський празник й Божественну Літургію, у проповіді:

- пригадав прочанам світлу постать отця Ріпецького, який накреслив духовний шлях, що ним прямуємо до сьогодні;
- привітав прибулих до Хшанова співбратів з України, яка вже четвертий рік терпить від дій московського агресора;
- наголосив на істині, що паломництво до Хшанова, це одночасно є і будівання живої церковної спільноти;
- нагадав про діяльність апостолів Петра і Павла — представників

Празник у Хшанові, це також нагода до спільної молитви різних поколінь одної родини.

Церква і каплиця в Хшанові були проголошені ювілейними (2025 р.) храмами Ольштинсько-Гданської Єпархії.

Роковинна проща на Гору Явір (сто літ від об'явлень)

Ювілейний 2025 рік, який якраз відзначаємо, для нашої спільноти в Польщі має також зокрема незвичайне значення. Саме сто літ тому на Горі Явір, що на Лемківщині (за 3 км на південний захід від села Висова-Здруй, у повіті

Ікона Пресвятої Богородиці в церкві на Святій Горі Явір.

Устя-Горлицьке) почалися об'явлення Матері Божої.

Про об'явлення на Горі Явір джерела пишуть: «Важлива подія мала місце 21 вересня 1925 р., коли-то з відпусту на Словаччині поверталися до свого села дві жінки — Фірія Дем'янчук, Теодозія Дем'янчук та з ними дівча Марія Гавлік. Повертаючись додому, коли переходили кордон, складали молитви подяки за це, що вдалося перейти щасливо і не зустріли пограничників. І сталося непередбачене: під час молитви враз освітло їх яскраве світло. Таким ясним було воно, що на землі можна було стебла трави числити».

До цьогорічної прощі на Гору Явір, до санктуарію Матері Божої, запрошував Перемисько-Варшавський Митрополит Євген Попович: «Перед нами чергове паломництво, яке для вигнанців з рідних земель має особливе значення, це свята Гора Явір на Лемківщині, яку відвідують наші вірні, особливо під час перебування на «Лемківській Ватрі» в Ждині. Тому, кожного року, напередодні «Ватри», збираємося на Горі Явір, щоби там подякувати Божій Матері за опіку над нашим народом та просити про потрібні нам ласки. Цьогорічна

проща є особливою тому, що саме цього року минає сто років від об'явлення Пресвятої Богородиці на святому місці. Храм, збудований на місці появи Матері Божої, також є відпустовим храмом, де вірні отримують ласку повного відпусту».

Божественну Літургію в п'ятницю 18 липня перед каплицею на Горі Явір очолив Пряшівський Митрополит Владика Йона Максим. Разом з ним перед жертвником стали: Перемисько-Варшавський Митрополит Євген Попович, Вроцлавсько-Кошалінський єпарх Володимир Ющак ЧСВВ, Ольштинсько-Гданський єпарх Аркадій Трохановський

Церква Покрови Пресвятої Богородиці на Святій Горі Явір.

та при співслужінні понад двадцяти наших священників, що прибули на це місце разом з вірянами своїх парафій і численними паломниками.

Під час проповіді Пряшівський Митрополит звернув увагу на те, що ціле життя ми кудись прямуємо, наче здійснюємо прощу, до місця, де добре, наприклад, до бабусі і дідуся. Перше, що роблять наші рідні, то пригощають нас їжею, щоби ми не були голодні, цікавляться нашим життям. Архиєрей нав'язав тут до об'явлення Богородиці на Горі Явір: «Господь знає про те наше (гамірне, швидке) життя і дає нам завжди можливість мати місце, де ми можемо зупинитися, дає можливість мати щось святе, де ми можемо прийти, присісти, призупинитися і подумати. Цікаво, що навіть ця жінка, яка йшла з Люцини (в Словаччині) з відпусту сто років тому, вийшла на цю гору, бо

поспішала до свого дому (...), отримала від Богородиці можливість присісти, відпочити, подумати над своїм життям та висловити своє прохання». Нав'язуючи до уривку з Євангелія про Марію і Марту владика підкреслив, що Гора Явір є місцем, де можна присісти біля ніг Ісуса Христа, вितिшитися й почути Його голос, який знає наші болі, печалі і зітхань та хоче нам сказати слова по-відпусту».

Владика Аркадій Трохановський у розмові з прочанами після літургії.

тіхи і надії, бо кожен з нас має що принести до стіп Ісуса.

За приблизними підрахунками, паломників прибуло більше тисячі осіб. Вірні добиралися автомобілями, автобусами, але варто відзначити й про нечисельну, бо тільки 15 особову групу, яка під проводом о. Григорія Пацана здійснила чотириденну пішу прощу з Розділля та подолали понад 45 км. Також, вперше по роках перерви, паломництво здійснила й група нашої молоді в кількості 25 осіб, яка під проводом о. Віталія Бойка та о. Ігоря Процика вирушила до цього місця бічними, лісовими дорогами з Новиці (центру «Сарепта») та пододала 20 км. Молодіжна група почала мандрівку в п'ятницю о 5 годині ранку.

Прямо зі Святої Гори Явір владика, духовенство та вірні подалися на місцевий цвинтар, щоби при могилі Гляфірії Дем'янчик відслужити Панахиду за упокій її душі. Присутні мали також нагоду стрінутися там з правнучкою Гляфірії, яка розповіла про деякі менше знані факти з життя своєї прабабусі.

(бт), (вб)

Василь Стус (1938–1985)

Василь Стус — поет перекладач, критик, публіцист. Учасник руху шістдесятництва, українського правозахисного руху. Політв'язень радянських тюрем

і концтаборів (1972–79, 1980–1985). Член УГГ (1979). Член ПЕН-клубу. По смертності — лауреат Державної премії ім. Т. Шевченка (1991), нагороджений орденом кн. Ярослава Мудрого V ступеня (1997), Герой України (2005). Народився 6 січня 1938 р. в селі Рахнівка Гайсинського р-ну Вінницької обл. У 1954 р. закінчив середню школу № 75 у місті Сталіно (Донецьк). У 1954–1959 рр. навчався на історико-філологічному факультеті Сталінського педагогічного інституту, спеціальність — «українська мова та література». У 1959 р. викладав українську мову та літературу в школі у м. Таужне Кіровоградської обл.

Серпень пасхальної надії

(Закінчення з 3 сторінки)

істинній традиції і логіці літургійного року, став місяцем присвяченим Богородиці. Чи тоді, коли замість регулярно співати сповнений богословського багатства Акафіст до Богородиці, роблять вервицю молитвою до неї *par excellence*. Це, безперечно, сталося також під впливом, згаданого кардиналом Гуджеротті, тиску з боку західних католиків, для яких все, що латинське було єдиним «автентичним». Нині нема найменшого сумніву, що римська Апостолська

У 1959–1961 рр. служив у радянській армії. Після закінчення служби працював учителем у середній школі у м. Горлівка Донецької обл., літературним редактором газети «Соціалістичний Донбас».

З 1963 р. аспірант Інституту літератури ім. Т. Шевченка АН УРСР. 4 вересня 1965 р. на прем'єрі фільму С. Параджанова «Тіні забутих предків» у кінотеатрі «Україна» в Києві брав участь в акції протесту проти арештів, за що 20 вересня був виключений з аспірантури. Працював чорноробом. 13 січня 1972 р. В. Стуса арештовано. Йому інкримінували написання 14 віршів і 10 статей, зокрема «Феномен доби». У травні того ж року над ним проведено психіатричну експертизу. 7 вересня 1972 р. засуджено Київським обласним судом на 5 років суворого режиму і 3 роки заслання. 3 грудня перебував у мордовському таборі (сел. Барашево Теньгушевського району). Влітку 1975-го важко хворів. 10 грудня того року прооперовано у клініці ім Гааза (Ленінград). У лютому 1976 р. етаповано знову до табору (сел. Озерне Мордовія), а у серпні — до сел. Лесной.

Упродовж усього періоду ув'язнення був активним учасником боротьби за надання ув'язненим статусу політв'язнів, проти свавілля табірної адміністрації. 15 липня 1976 р. зрікся радянського громадянства. У січні 1977 р. етаповано на заслання у сел. Матросово Тенькінського р-ну Магаданської обл., працював у золотодобувній штольні. А в серпні у нього стався перелом ступнів, після чого два місяці перебував у лікарні. Умови заслання були нестерпні, мусив жити в гуртожитку з колишніми кримінальними злочинцями. 1979 р., після закінчення терміну заслання, повернувся до Києва, працював формувальником

у ливарному цеху, на конвеєрі взуттєвого об'єднання «Спорт». Виступав на захист репресованих членів УГГ.

У травні 1980 р. знову заарештовано і засуджено за «антирадянську агітацію і пропаганду» на 10 років таборів особливо суворого режиму і 5 років заслання. 19 жовтня того ж року академік А. Сахаров звернувся з листом на захист В. Стуса до учасників Мадридської наради з перевірки виконання Гельсінських угод.

Могила В. Стуса на Байковому кладовищі в Києві.

Термін ув'язнення В. Стус відбував у пермському таборі (сел. Кучино). На початку 1983 р. голодував 18 днів, на рік його було запроторено в одиночку. 28 серпня 1985 р. В. Стуса вкинуто черговий раз до карцеру, де він оголосив голодування «до кінця».

Загинув у ніч з 3 на 4 вересня 1985 р. Був похований на кладовищі у с. Борисово в Пермській обл. 19 листопада 1989 р. його прах перепоховано на Байковому кладовищі в Києві.

«Поезія із-за ґрат, антологія», Київ «Смолоскип», 2012.

Василь СТУС

...Україно, ти моя молитва,
Ти моя розпука вікова...
Гримотить над світом люта битва
За твоє життя, твої права.
Ради тебе перли в душу сію,
Ради тебе мислю і творю...
Хай мовчать Америки й Росії,
Коли я з тобою говорю.

столиця, а дотеперішні вискази папи Лева це підтверджують, хоче, щоб східні католики вірно зберігали свою традицію, жили нею, ділилися з іншими католиками.

Хай серпень стане для нас наново тим, чим повинен бути — місяцем Богородиці і відновленої пасхальної надії, бо 15-го дня цього місяця святкуємо перехід від життя до Життя скарбниці нашого воскресіння!

о. Богдан Панчак

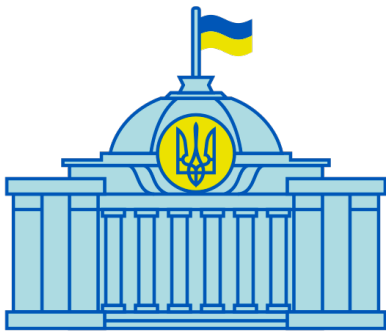
30-та річниця незалежності

— у четвертому році повномасштабної війни

Війна в Україні триває четвертий рік. Сумарні орієнтовні втрати противника на 1265 день (11 серпня): в особовому складі — ~1064240 + 1000.

24 серпня 1991 року голосами 346 депутатів на позачерговій сесії Верховна Рада УРСР прийняла «Акт про державну незалежність України». З метою всенародного його підтвердження сесія вирішила провести 1 грудня республіканський референдум. Того ж дня були прийняті постанова «Про проголошення незалежності України» та «Про військові формування на Україні».

30 серпня 1991 року Леонід Кравчук підписав Указ Президії Верховної ради «Про заборону діяльності Компартії України», як організації, що взяла участь в державному перевороті. Прийнятий 12 вересня 1991 року закон «Про правонаступництво України» проголосив Україну правонаступницею УРСР і частково правонаступницею СРСР.

ПОСТАНОВА

Верховної Ради Української РСР Про проголошення незалежності України

Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки постановляє:

Проголосити 24 серпня 1991 року Україну незалежною демократичною державою.

З моменту проголошення незалежності чинними на території України є тільки її Конституція, закони, постанови Уряду та інші акти законодавства республіки.

1 грудня 1991 року провести республіканський референдум на підтвердження акта проголошення незалежності.

Голова Верховної Ради
Української РСР, м. Київ,
24 серпня 1991 року, № 1427-ХІІ
Л. Кравчук

АКТ ПРОГОЛОШЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

Виходячи із смертельної небезпеки, яка нависла була над Україною в зв'язку з державним переворотом в СРСР 19 серпня 1991 року,

— продовжуючи тисячолітню традицію державотворення в Україні,

— виходячи з права на самовизначення, передбаченого Статутом ООН та іншими міжнародно-правовими документами,

— здійснюючи Декларацію про державний суверенітет України, Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки урочисто проголошує незалежність України та створення самостійної української держави — УКРАЇНИ.

Територія України є неподільною і недоторканною. Віднині на території України мають чинність виключно Конституція і закони України. Цей акт набирає чинності з моменту його схвалення.

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ,
24 серпня 1991 року

1 груд. 1991 громадяни України взяли участь у всенар. референдумі. У бюлетень для таємного голосування було внесено Акт проголошення незалежності України, прийнятий ВР України 24 серп. 1991, і питання: «Чи підтверджуєте Ви Акт проголошення незалежності України?»

У волевиявленні взяли участь 31 891 742 громадянина, або 84,18 % від заг. кількості внесених до списків. Ствердну відповідь на питання бюлетеня — «Так, підтверджую» — дали 90,32 % голосуючих (28 804 071 особа). Проти — «Ні, не підтверджую» — проголосувало 7,58 %. Недійсними було визнано 2,10 % бюлетенів.

Схваливши на всенародному референдумі 1 груд. 1991 Акт проголошення незалежності України, народ України надав цьому документу реальної сили та започаткував новий етап розвитку історії України.

[текст на основі офіційних документів Верховної Ради України]

Першою країною, яка визнала українську незалежність після розпаду Радянського Союзу, була Польща. Це сталося

2 грудня 1991 року. Зараз після Польщі незалежність підтримали: Канада, Латвія, Литва, Угорщина. Кульмінацією цього процесу стало визнання США — 25 грудня 1991 року.

«Любівь Україну, як сонце, любівь...»

Володимир Сосора

Любівь Україну, як сонце, любівь,
як вітер, і трави, і води...
В годину щасливу і в радості мить,
любівь у годину негоди.

Любівь Україну у сні й наяву,
вишневу свою Україну,
красу її, вічно живу і нову,
і мову її солов'їну.

Між братніх народів, мов садом рясним,
сіє вона над віками...
Любівь Україну всім серцем своїм
і всіми своїми ділами.

Для нас вона в світі єдина, одна
в просторів солодкому чарі...
Вона у зірках, і у вербах вона,
і в кожному серця ударі,

у квітці, в пташині, в електровогнях,
у пісні у кожній, у думі,
в дитячий усмішці, в дівочих очах
і в стягів багряному шумі...

Як та купина, що горить — не згора,
живе у стежках, у дібровах,
у зойках гудків, і у хвилях Дніпра,
і в хмарах отих пурпурових,

в грому канонад, що розвіяли в прах
чужинців в зелених мундирах,
в багнетах, що в темі пробивали нам
шлях
до весен і світлих, і щирих.

Юначе! Хай буде для неї твій сміх,
і сльози, і все до загину...
Не можна любити народів других,
коли ти не любиш Вкраїну!..

Дівчино! Як небо її голубе,
люби її кожну хвилину.
Коханий любить не захоче тебе,
коли ти не любиш Вкраїну...

Любівь у труді, у коханні, у бою,
як пісню, що лине зорею...
Всім серцем любівь Україну свою —
і вічні ми будемо з нею!

Зброя політичної боротьби

— кінострічка

Коли слово взяв Іван Дзюба, то замість продовжувати обговорювати кіно, повідомив публіці про недавні таємні арешти серед української інтелігенції.

Ця подія (шістдесят літ тому), *протест групи українських інтелектуалістів в київському кінотеатрі, стала знаковою й символічною для руху шістдесятників*. Ким вони були? Це, молоде покоління українців, що на початку 1960-х років минулого століття, отже кілька років після смерті «сталіна», стало голосно й рішуче виступати на захист української мови й культури, свободи індивідуального розвитку, відкриття на світ.

Варто нагадати, а декого і навчити, що до групи, яку згодом стали називати шістдесятниками, увійшли, між іншими такі відомі особи:

- **поети:** Василь Симоненко, Ліна Костенко, Василь Стус, Борис Олійник, Ірина та Ігор Калинці, Микола Вінграновський, Дмитро Павличко, Іван Драч;
- **прозайки:** Григор Тютюнник, Євген Гуцало, Валерій Шевчук, Микола Руденко, Юрій Мушкетик;
- **публіцисти й правозахисники:** Вячеслав Чорновіл, Левко Лук'яненко, Іван Світличний, Олекса Тихий, Іван Дзюба, Євген Сверстюк, Микола Горинь, Михайлина Коцюбинська, Віталій Дончик;
- **театральні діячі:** Сергій Параджанов, Юрій Ілленко, Лесь Танюк, Леонід Осики;
- **малярі та графіки:** Опанас Заливаха, Алла Горська, Северук.

Шістдесятники ставили за мету демократизацію суспільно-політичного життя, збереження й розвиток української мови та культури, вільно творити, без накиннутих совітською державою соцреалістичних рамок.

За свої погляди і творчість шістдесятники часто потрапляли за ґрати з забороною друкуватися, чи ставити свої твори в театрах тощо.

(бт)

Поштова марка пам'яті шістдесятників.

* * *

1965 рік, 4 вересня — у київському кінотеатрі «Україна» відбулася прем'єра фільму «Тіні забутих предків». За однойменною новелою Михайла Коцюбинського. Під час показу здійнявся протест проти арештів української інтелігенції.

Напередодні прем'єри відбулася перша хвиля арештів українських митців. Серед них були Опанас Заливаха, Іван Світличний, Михайло Горинь, Михайло Масютко, Ярослава Менкуш.

Сказав: «У нас велике свято, але й велике горе. В Україні почалися арешти творчої молоді». Дзюба почав виголошувати імена заарештованих. Директор кінотеатру відштовхнув письменника від мікрофона, намагаючися позбавити слова. У залі увімкнули пожежну сирену, щоби заглушити виступаючих. Дзюбу підтримав Вячеслав Чорновіл, який вигукнув: «Хто проти тиранії — встаньте!».

Пустили фільм. Та у перерві між частинами Василь Стус, на той час аспірант, знов розбурхав зал. Він встав із промовою. Закликав: «Протестувати

Перед початком показу фільма виступив режисер картини Сергій Параджанов. Письменник Іван Драч, який проходив практику у знімальній групі, запізнався. І побачив, що кінотеатр оточили працівники КГБ. «Кінотеатр оточили люди в цивільному. Керував начальник ідеологічного відділу Києва Леонід Калаш. Пізніше саме він очолив кампанію проти роману «Собор» Олеса Гончара». Спецслужби очікували якось заворушень.

повинні всі: сьогодні хапають українців, завтра хапатимуть євреїв, потім росіян!». Сергій Параджанов приєднався до протестувальників: «Я довго чинив опір перекладу українського тексту фільму російською мовою. Оскільки вважаю цей текст невід'ємною частиною художньої тканини фільму».

[Стаття проілюстрована кадрами із фільму «Тіні забутих предків»]

Український Інститут Національної Пам'яті

Євген Нагірний

— він автор понад 190 проєктів як нових церков, так і реконструкцій давніх
(140 років від дня народження)

Кінець XIX і початок XX ст. в Галичині, це особливий час, адже саме тоді спостерігаємо в суспільстві суттєві зміни й дуже помітний зріст рівня національної свідомості українського населення, відродження мови, розвиток української літератури, а також музичного й образотворчого мистецтва, в тому числі й виникнення дуже характерного архітектурного стилю, який, зберігаючи народні основи розвивався у передовому руслі європейського модерну.

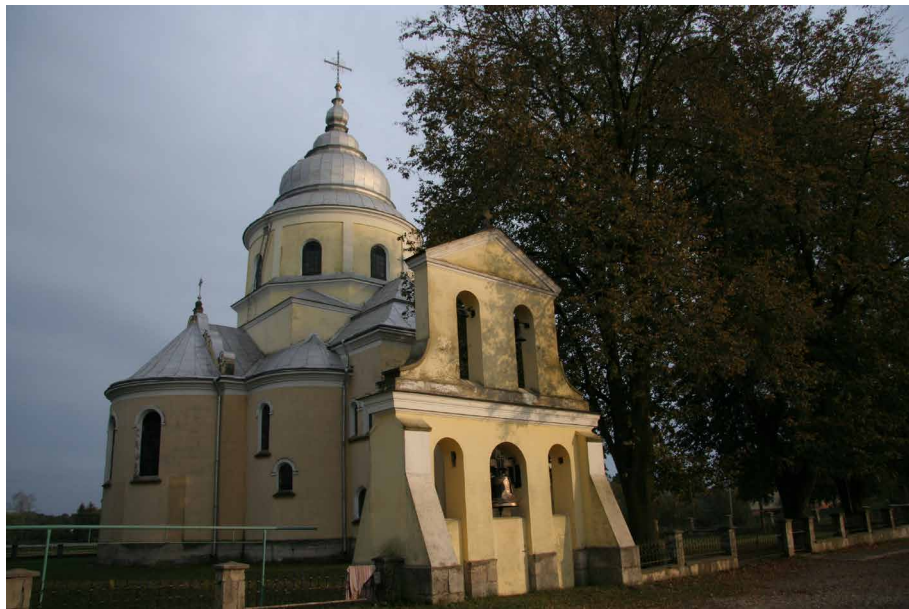

Архітектор Євген Нагірний.

Окрему роль у галицькому відродженні відіграло «Товариство для розвою руської штуки», професійна організація заснована у Львові 1898 року. Як зазначувалося у статуті Товариства мало воно «дбати про розвій руської штуки взагалі, а особливо: малярства, так як церковного так і світського». Головною метою його існування було «витворити руську школу штук красних». Членами Товариства були найвідоміші галицькі митці того часу (Юліан Панкевич, Іван Труш, Антін Пилиховський, Теофіл Терлецький, Степан Томасевич, Олекса Скруток, Корнило Устиянович, Олекса Новаківський, Осип Курилас, Теофіл Копистинський, Антін Манастирський, Микола Івасюк, Євген Турбацький, Ярослав Петрак, О. Косановський, Олена Курило, Юліан Панкевич), а очолював його видатний архітектор Василь Нагірний.

Відвідуючи сучасну Галичину ми не можемо не зауважити, що регіон

тут прикрашений великим числом храмів східного архітектурного стилю (у селах і містах), заодно дуже давніх, переважно дерев'яних, як і більш сучасних, зведених у першій половині XX ст. Маємо також церкви збудовані також зовсім недавно, в останньому тридцятилітті.

Старий Люблинець. Церква Преображення Господнього (1926).
Сьогодні римо-католицький костел.

Варто нам знати і пам'ятати, що сотні із цих храмів, дерев'яних і мурованих (але також і громадських будинків), запроектовані двома талановитими, видатними українськими, галицькими

архітекторами — Василем Нагірним та Євгеном Нагірним (батько і син).

Євген народився 13 серпня 1885, у селі Рудне біля Львова. Після закінчення гімназії, у 1903 р. вступив на архітектурний факультет Львівської політехніки. Закінчив її щойно у 1912 р., тому що був заарештований австрійською поліцією як борця за український університет (другий раз, у 1915 р. його арештувало й вислало на заслання угорське правительство).

У 1922 р. Євген Нагірний заснував у Львові власне архітектурне бюро (проіснувало до 1940 р.). З приєднанням Західної України до складу УРСР керував секцією охорони пам'яток →

Дубецько. Церква Воздвиження Чесного Хреста (1927). Від 12 вересня 2004 р. — Кресовий Будинок Культури.

Незалежна Україна на пам'ятних монетах

24 серпня минає 30 років з часу ухвалення Верховною Радою УРСР Акту Проголошення Незалежності України. З того моменту розпочалася найновіша історія України, в якій процес формування сучасного суспільства, нації і держави триває й досі. Четвертий рік цей процес війною пробує припинити дійсний ворог зі сходу, який не може погодитися зі станом, що Україна стала самостійною і незалежною державою.

Без сумнівів, важливим чинником, який підтверджує незалежність держави було уворення її національної грошової системи.

Із здобуттям Україною незалежності в 1996 році дуже важливим питанням було утворення окремої національної грошової системи. Уже 10 січня 1992 року Національний Банк України ввів в обіг купони багаторазового використання. Правову підтримку купонокарбованці отримали 20 березня 1991 року з прийняттям Закону України «Про банки і банківську діяльність».

Деякий час в Україні одночасно в обігу перебували і рублі, і купонокарбованці. А з 12 листопада 1992 року єдиним засобом платежу України у готівковому і безготівковому обігу став український карбованець. 3 2 по 16

вересня 1996 року в Україні відбулася грошова реформа, у наслідок якої національною валютою стала гривня. Національний Банк України ввів банкноти номіналом 1, 2, 5, 10, 20, 50 і 100 гривень.

Поряд з монетами регулярного випуску, з 1995 року з'являється і перша пам'ятна монета незалежної України. Була це монета «Незалежність», номінальною вартістю 2 000 000 карбованців; перебувала в обігу з 1 серпня 1996 року по 16 вересня 1996 року. Присвячена 5-й річниці прийняття Верховною Радою України Акту Проголошення Державної Незалежності України від 24 серпня 1991 року.

На аверсі, в центрі кола утвореного намистовим узором, — зображення малого Державного Герба України в обрамленні з двох боків гілками калини. Над гербом — рік карбування монети «1996». По колу написи — «Україна» (вгорі) та «2 мільйони карбованців» (унизу).

Реверс монети містить зображення жінки — українки у вінку зі стрічками, яка тримає у правій руці гілку калини, а у лівій — вінок з квітів; праворуч від неї — стилізована карта України, на якій місце столиці позначено національним прапором; по колу напис: «Незалежність» (угорі), «24 серпня 1991 р.» (унизу).

Автори дизайну монети: художник Олександр Івахненко, скульптор Олександр Хазов.

(ред.)

архітектури у львівській адміністрації, викладав у Політехніці, а з 1947 р. ще у Львівському державному інституті прикладного і декоративного мистецтва. Помер 8 липня 1951 р., похований на Личаківському кладовищі, поруч із батьком, на полі № 5.

Євген Нагірний, подібно, як і його батько, були архітекторами повними неймовірної енергії, таланту і працьовитості. Сьогодні дослідники його творчості (др В. Слободян та інші) стверджують, що реальна спадщина архітектора це: «...понад 190 проєктів як нових церков, так і реконструкцій давніх, часто зруйнованих у Першій світовій війні, чи замалих для зрослих сільських громад. Вражає і географія його проєктів, яка охоплює всю Галичину — від околиць Кракова на заході, до річки Збруча на сході і від карпатських перевалів на півдні, до Волині на півночі».

Проєктуючи храми, Євген Нагірний в першу чергу орієнтувався на три основні джерела: європейську класичну

спадщину, пошуках галицької школи модерну і народну українську архітектурну. Так само багато уваги приділяв місцевості, в якій мала бути зведена дана церква. В результаті його храми немов органічно пов'язані з гірським пейзажем, річками, стрімкими горами, чи вписані у неповторний клімат вулиць галицьких міст та містечок.

У вступному слові до цікавого видання «100 церков Нагірних. Частина друга. Церкви Євгена Нагірного. Львів. 2015» Василь Слободян згадує про храми збудовані на території нинішньої Польщі: «Проєкт 1924 року мурованої церкви в Люблинці Новому став базаю для декількох десятків наступних проєктів. Цю церкву Євген Нагірний спроектував в поширеному тоді в Європі модерному напрямі, який пізніше отримав назву стилю ар-деко. Архітектор знайшов свою власну мову для цього стилю — модерне поєднання елементів українського бароко — складних грушастих бань, криволінійних

фронтонів, гзимсів з колонами, півколони, завершеними модерними єгипетськими лотосовими і папірусними капітелями, які проникли в європейську архітектуру після відкриття Говардом Картером могили фараона Тутанхамона. Пізніше в цьому стилі, з більшою чи меншою кількістю декоративних елементів, нагірний запректував церкву у Дубецьку (1924), Тростяниці (1925), реконструкцію церкви Петра і Павла в Комарному (1925), в Гаях (1926) та інших місцевостях».

Деякі храми спроектовані Євгеном Нагірним стерла з поверхні землі воєнна хуртовина, деякі знищила «радянська влада», деякі, під час горе-ремонтів, нові власники, проте більшість уціліла і ми сьогодні можемо захоплюватися цими архітектурними перлинами, що немов природньо вписуючися в довкілля, засвідчують про великий талант і високі естетичні почуття людини, яка проєктувала їх століття тому.

Богдан Тхір

Владика Володимир Ющак висвятив п'ятьох ієромонахів у Крехівському монастирі

26-27 липня 2025 року в Крехівському монастирі Святого Миколая Отців Василіян відбулася проща з нагоди Ювілейного Року на честь Чудотворної Ікони Божої Матері. Відпустові святкування увінчалися Архиерейською Божественною Літургією, під час якої відбулося ієрейське рукоположення п'ятьох священників Василіян.

Як і щороку, в останню неділю липня, у суботу та неділю в Крехівському монастирі відправлялися богослужіння з нагоди Відпусту на честь старовинної Крехівської (Верхратської) Чудотворної Ікони Пресвятої Богородиці. Цьогоріч Крехівський монастир, посеред інших

Численні вірні, які прибули на святкування, мали змогу отримати Божі ласки і Ювілейний Повний Відпуст.

Значною подією цьогорічних святкувань стали священниці свячення п'ятьох василіян під час Архиерейської Служби Божої, яку очолив Преосвященний Владика Володимир Ющак, ЧСВВ, єпарх Вроцлавсько-Кошалінський УГКЦ у Польщі. Святе Таїнство Священства прийняли отці Франциск Новосад, ЧСВВ, Ілля Шикітка, ЧСВВ, Антоній Бліхарський, ЧСВВ, Йоан Бойко, ЧСВВ, та Тихон Левко, ЧСВВ.

У проповіді Владика Володимир звернув увагу на те, що недільне еван-

Ікона Богородиці з Дитям в каплиці.

молитви, особливо в часі війни. Він розповів про відпуст із нагоди Крехівської чудотворної ікони Матері Божої та у доступний спосіб пояснив чин ієрейського рукоположення, наголосивши на покликанні, значенні особи та служінні священника в житті Церкви.

Владика Володимир наголосив на глибокій відповідальності та високій місії священника, особливо в контексті монашого життя. Він закликав нових ієромонахів бути ревними у служінні, вірними монашій обітниці та свідками Христа в сучасному світі.

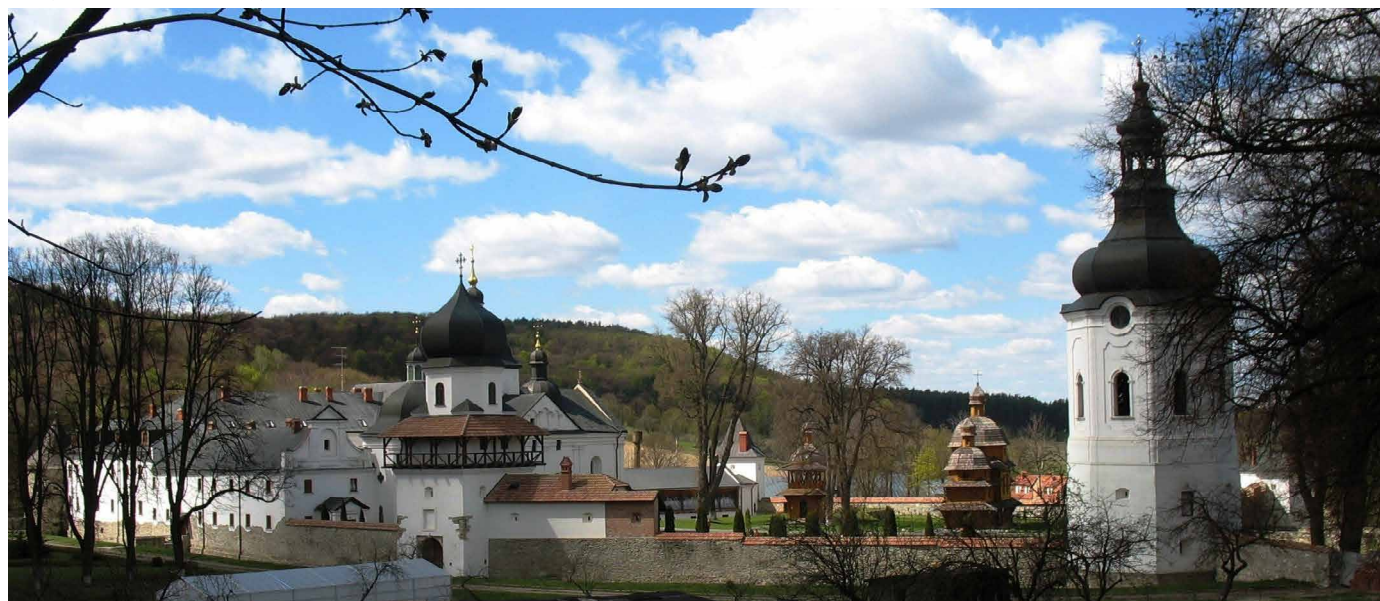
Після Божественної Літургії Владика Володимир привітав нововисвячених →

Чин ієрейського рукоположення священників Василіян.

святинь України і світу, є також відпустовим місцем з нагоди Ювілейного Року, проголошеного у Святій Церкві.

гельське читання розкриває для християн важливість здорового погляду на дійсність, а також значення постійної

Крехівський монастир Святого Миколая.

Глава УГКЦ у 182-й тиждень війни: Сподіваємося, що в усіх перемовинах світ справді підтримує Україну

Українці просять у Господа Бога і світових лідерів справедливого миру: щоб жертва була вшанована в її стражданнях, щоб саме агресор заплатив за всі

наслідки цієї трагедії. Не можна ставити на один рівень злочинця і його жертву. На цьому наголосив Отець і Глава УГКЦ Блаженніший Святослав у традиційному відеозверненні у 182-й тиждень повномасштабної війни Росії проти України.

Глава УГКЦ у 182-й тиждень війни: Сподіваємося, що в усіх перемовинах світ справді підтримує Україну

Блаженніший Святослав у щотижневому зверненні наголосив, що, попри зменшення уваги світових медіа, Україна щодня «своїми грудьми затуляє мир Європи і світу». Він згадав усіх, хто цього тижня віддав життя за Батьківщину, а також подякував Збройним силам України за їхню героїчну боротьбу. Про це повідомляє Департамент інформації УГКЦ.

«Цього тижня ми знову кажемо на весь світ: Україна стоїть, Україна бореться, Україна молиться!» — зазначив Блаженніший.

Патріарх Святослав поділився враженнями від відвідин м. Шептицький на Львівщині у свято Преображення Господнього. Там він разом із громадою освятив Алею Героїв, де зібралися родини загиблих воїнів.

«Ми можемо бути разом, молитися за вічний упокій наших героїв, висловлювати нашу шану і вдячність матерям, дружинам, дітям полеглих, підтримувати одне одного, жити разом далі, — зазначив Глава УГКЦ. — Лише так ми зможемо не тільки пережити рану війни, а й перетворити біль на дію, — дію милосердя і любові».

Окремо Патріарх згадав прощу медичних працівників до Патріяршого собору в Києві, що відбулася сьогодні, 10 серпня. Він назвав медиків і парамедиків «зраненими цілителями», які «носять на собі рани війни, але водночас лікують рани інших». Глава Церкви наголосив на важливості духовної опіки для медичних працівників і розвитку медичного капеланства.

Блаженніший Святослав також анонсував святкування 30-річчя відновлення Київської Митрополії та 20-річчя (Закінчення на 16 сторінки)

священників з такою надзвичайно важливою подією на монашому та життєвому шляху. З подячним словом до Владики та прочан звернувся о. Протоігумен Йосиф Кралька, ЧСВВ, та Ігумен Крехівського монастиря о. Володимир Маланюк, ЧСВВ. Від імені новоіереїв подяку Господу Богу, Владиці, численним

отцям та братам василіянам, єпархіальному духовенству, батькам, гостям, усім прочанам, та всім, хто приклався до виховання нових священників та проведення цих святкувань висловив о. Ілля Шикітка, ЧСВВ.

Вітаємо нових ієромонахів Василян зі священничими свяченнями та

бажаємо Божого благословення та опіки Матері Божої у служінні Господу та Божому народові!

Нехай кожен день Вашого життя буде на славу Божу, а служіння наповнюється любов'ю та радістю.

*текст і світлини зі свячень:
Інформаційний відділ Отців Василян*

Спільна світлина з кир Володимиром Ющакком ЧСВВ на закінчення торжеств.

Глава УГКЦ у 182-й тиждень війни

(Закінчення з 15 сторінки)
повернення осідку Отця і Глави УГКЦ до столиці, що відбудеться 17 серпня в Патріяршому соборі.

«Повертаючися тоді до Києва, патріярх Любомир проголосив маніфест єдності та співпраці Українських Церков Володимирового хрещення під гаслом „Один Божий народ у краю на Київських горах“. Тоді він запросив наших православних братів до співпраці — від взаємного поборювання до першості в любові, — нагадав Предстоятель. — У межах наукової конференції ми хочемо осмислити це слово мого великого попередника, оновити й осучаснити його в реаліях теперішнього церковного, суспільного й державного життя».

«Я запрошую всіх узяти участь у глибоких і важливих подіях, — закликав Глава УГКЦ. — Ми не тільки згадуємо минуле — ми будемо майбутнє».

*Пресслужба Секретаріату Синоду
Єпископів УГКЦ*

Нашим дорогим Батькам Стефанії та Мирославу Тхірам

Складаємо щиросердечні вітання з рубіновим ювілеєм. Бажаємо Вам здоров'я, щастя і довгих років життя. Хай щастя приносять і будні, і свята, хай тільки хороші приходять до Вашої хати. Спасибі Вам, за Вашу турботу і ласку, за все те, що ви нам дали у цьому житті. Ми вас шануємо, і любимо безмежно. Нехай Всевишній дарує Вам ще стільки ж сонячних й щасливих літ!

Оля та Орест

Вітання владиці-номінату Марюшу Дмитерці

Складаємо наші найщирі вітання владыці-номінанту Марюшу з нагоди його призначення. Щиро молимося за Вас й Ваше покликання та бажаємо наснаги у архи-пастирському служінні, благодаті Святого Духа у Вашому новому служінні на славу Богу й для добра цілого нашого народу. Нехай Всевишній Господь Бог благословить Вас Своїми милістю й щедротами, а Пречиста Діва Маріє постійно огортає Вас своїм омофором.

*Владика Аркадій Трохановський, духовенство та уся спільнота
Ольштинсько-Гданської Єпархії УГКЦ в Польщі*

Божественну Літургію на Святій Горі Явір в 100-ліття об'явлень, в Ювілейному Році 2025 очолили владыки: Пряшівський Митрополит Йона Максим, Перемисько-Варшавський Митрополит Євген Попович, Вроцлавсько-Кошалінський єпарх Володимир Ющак ЧСВВ, Ольштинсько-Гданський єпарх Аркадій Трохановський.

БЛАГОВІСТ — суспільно-релігійний бюлетень. Видає Українська Греко-Католицька Церква у Польщі. Редакція працює на громадських засадах. Редагує колегія: **Владика Аркадій Трохановський, о. митрат Богдан Панчак, о. Микола Костецький** — координатор від Перемисько-Варшавської архієпархії, **о. Євген Сухий** — координатор від Вроцлавсько-Кошалінської єпархії. Відповідальний редактор **Богдан Тхір (бт). Аркадій Стопа** — технічні консультації. *Погляди авторів публікацій не завжди сходяться з точкою зору редакції. В оправданих випадках застерігаємо собі право виправляти і скорочувати авторські тексти.*

Kuria bp, ul. Biskupa Jana Śnigurskiego 2A, 37-700 **Przemysł**, tel/fax 16 678-78-68, e-mail: kuria@przemyslgr.opoka.org.pl; **Kuria bp**, Pl. Nankiera 15a, 50-140 **Wrocław**, tel./fax 71 343-94-77; fax 71 343-94-67, e-mail: konsystoria@wro-gda.opoka.org.pl; **Kuria bp**, ul. Lubelska 12, 10-405 **Olsztyn**, tel: 89 539 60 48, e-mail: eparchia.kontakt@gmail.com

Adres redakcji: BŁAHOWIST; ul. Kościuszki 28/3, 11-220 Górowo Iławeckie, tel. 89 761-04-21, e-mail: blahowist@poczta.onet.pl, konto: Bank Spółdzielczy w Górowie Ił, Nr 08 8855 0004 2003 0006 3515 0001